

ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
- ก. วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....๑
- ข. สระนั้น จัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ.....๑
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
- ก. สาธุ + อิติ สนธิเป็น.....๑
- ข. อคฺคิ + อากาโร สนธิเป็น.....๑
- ค. จตุตาโรเม ตັคฺคตเป็น.....๑
- ฌ. เอตทโวจ ตັคฺคตเป็น.....๑
- ง. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ๑
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้
- ก. นามเช่นไร จัดเป็นสาธารณนาม ๑
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑
- ค. เอกฺจนวีสติ จนถึง อฏฺจนวฺติ เป็นวจนะ และลิงค์อะไร ๑
- ฌ. อายตี, หนฺท เป็นนิบาตบอกอะไร ๑
- ง. โต ปัจจย เป็นเครื่องหมายวิภัตติอะไร ๑
๔. วิภัตติอาขยาดนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร ๑
 จัดเป็นกี่หมวด ๑ อะไรบ้าง ๑
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ ๑ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้
 พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะ มาด้วย
- ก. วิชานาติ สีเลนาคิ วิญญู ๑
- ข. ทุกฺเขน รุกฺขยตีติ ทฺรูกฺขํ ๑

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า พหุพพิหีสมาส ฯ และพหุพพิหีสมาสนั้น มีเท่าไร ฯ
อะไรบ้าง ฯ ติโลกิ เป็นสมาสอะไร จงเขียนรูปวิเคราะห์ห้มาดู ฯ
๗. ภาวตัดัทธิต มีปัจจัยเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ กายิกิ, โสวณฺณมยิ ลงปัจจัย
อะไร ฯ ในตัดัทธิตไหน ฯ จงตั้งวิเคราะห์ห้มาดู ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างดังต่อไปนี้
- ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม ๑ อพยยศัพท์ ๑
สมาส ๑ ตัทธิศ ๑ อาชยาศ ๑ กิตก์ ๑ ฯ
- ข. สระนั้นจัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ อ อา เรียกว่า อวณฺโณ, อิ อี เรียกว่า
อิวณฺโณ, อุ อู เรียกว่า อุวณฺโณ ฯ
๒. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
- ก. สาธุ + อิติ สนธิเป็น สาธุติ ฯ
- ข. อकुติ + อาकारี สนธิเป็น อคุยาकारี ฯ
- ค. จตฺตารโธ ตັคฺคปทเป็น จตฺตารโ - อิม ฯ
- ฌ. เอตทโวจ ตັคฺคปทเป็น เอตฺ - อโวจ ฯ
- ง. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ วิการในเบื้องต้น ๑ วิการในเบื้องปลาย ๑ ฯ
๓. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้
- ก. นามที่ทั่วไปแก่คน, สัตว์, ที่, อื่นได้ เหมือนคำว่า มนุสฺโส มนุषฺย
ตฺริจฺฉานโน สัตว์ตฺริจฺฉาน นกริ เมือง เป็นต้น จัดเป็นสาธารณนาม ฯ
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู ฯ
- ค. เอกุณวีสติ จนถึง อฏฺจนฺวติ เป็นเอกวจนะและอิตถิลิงค์ อย่างเดียว ฯ
- ฌ. आयत्ति เป็นนิบาตบอกกาล, หนฺต เป็นนิบาตบอกความเตือน ฯ
- ง. โท ปัจจยฺ เป็นเครื่องหมายตติยวิภัตติ และปัญจมีวิภัตติ ฯ
๔. วิภัตติอาชยาศนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ
บุรุษ ฯ จัดเป็น ๘ หมวด คือ ๑. หมวด วตฺตมานา ๒. หมวด ปญฺจมี
๓. หมวด สตฺตมี ๔. หมวด ปโรกฺษา ๕. หมวด หิยตฺตนิ
๖. หมวด อชฺชตฺตนิ ๗. หมวด ภาวิตฺตสนฺติ ๘. หมวด กาลาติปฺตติ ฯ

๕. ศัพท์เช่นนี้ คือ ผู้ทำ ๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้นเป็นต้นว่า พนฺธน์ วัตถุเป็นเครื่องผูก ปหฺรณฺ วัตถุเป็นเครื่องประหาร วิชฺฌณฺ วัตถุเป็นเครื่องไซ ชื่อว่า กรณฺสาธนะ ฯ
ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ ต่อไปนี้พร้อมบอกปัจจัย รูป และสาธนะ ดังนี้

ก. วิชาเนติ สีเลนเนติ วิญญู (ผู้ใด) ย่อมรู้วิเศษโดยปกติ เหตุนี้ (ผู้นี้) ชื่อว่าผู้รู้วิเศษโดยปกติ ลง ฐ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสึละ ฯ

ข. ทุกฺเขน รุกฺขียตฺติ ทฺรูกฺขํ (จิตใด) อันเขารักษาได้โดยยาก เหตุนี้ (จิตนี้) ชื่อว่าอันเขารักษาได้โดยยาก ลง ข ปัจจัย เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ฯ

๖. สมาสอย่างหนึ่ง มีบทอื่นเป็นประธาน ชื่อว่า พหุพพิหิสมาส ฯ และ พหุพพิหิสมาสนั้นมี ๖ อย่าง คือ ทุตฺยาพหุพพิหิ, ตตฺยาพหุพพิหิ, จตฺตถิพหุพพิหิ, ปัญจมีพหุพพิหิ, ฉฎฺฐิพหุพพิหิ, สัตตมีพหุพพิหิ ฯ

ติโลกํ เป็น สมาหฺรทิกุสฺมาส ตั้งวิเคราะห์ว่า ตโย โลกา = ติโลกํ ฯ

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตุต, ญย, ตุตฺน, ตา, ฌ, กณฺ ฯ
กายิกํ ลง ฌิก ปัจจัย ในตรัตยาตัทธิต ตั้งวิเคราะห์ว่า กายเนน กตํ กมฺมํ กายิกํ หรือ กายเ วตฺตตฺติ กายิกํ ฯ

โสวณฺณมฺยํ ลง มย ปัจจัย ในปกติตัทธิต ตั้งวิเคราะห์ว่า สุวณฺณเนน ปกตํ โสวณฺณมฺยํ หรือ สุวณฺณสุส วิกาโร โสวณฺณมฺยํ ฯ